

Nr 76.

Ankom till riksdagens kansli den 5 maj 1938 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion rörande ett bättre tillgodoseende av kommunernas och fiskarbefolkningens intressen i fråga om saltsjöfisket.

(2:a avd.)

I en inom första kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 114, av herr *Nilsson, Johan*, i Malmö har hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning om och i vad mån nu gällande lag om rätt till strand och fiske skulle för saltsjöfiskets vidkommande kunna ändras dithän att kommunernas och fiskarbefolkningens intressen blevo bättre tillgodosedda och inkomma med det förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för denna framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning införskaffat utlåtanden över motionen från kammarkollegiet och lantbruksstyrelsen, varjämte yttranden i ärendet inkommit från svenska ostkustfiskarnas centralförbund, svenska västkustfiskarnas centralförbund, Malmöhus läns havsfiskeförening, Malmöhus läns ålfiskares andelsförening samt Stockholms läns fiskevattenägareförening.

Kammarkollegiet har anfört följande.

Ändringar i 1896 års lag om rätt till fiske. Avgränsningen mellan den strandägaren förbehållna fiskerätten och det till allmänt begagnande upplåtna fisket har under senare tid ifråga om saltsjöfisket förskjutits till det fria fiskets förmån genom åtskilliga vid olika tillfällen företagna lagändringar. För västkusten har en sådan reglering skett genom lag den 22 juni 1928, varigenom fiskerätten inom det vattenområde, där den tidigare varit strandägaren förbehållen, med vissa undantag medgivits varje svensk undersåte. Motsvarande reglering, även den med vissa undantag, har för Skånes västra kust skett genom lag den 6 juni 1930. Slutligen har beträffande strömmingsfisket inomskärs på ostkusten de strandägaren förbehållna fiskevatten inskränkts genom lag den 17 juni 1932. Ytterligare ändringar hava föreslagits i av särskilda sakkunniga avgivet »Betänkande rörande fiskerinäringens avsättningsförhållanden m. m.» (Stat. off. utr. 1937: 41) beträffande Malmöhus läns södra kust samt Bohuslän. I fråga om Skånes sydkust går förslaget ut på att fiske och agntäkt, med undantag

av fiske med fast redskap efter ål, skulle bliva fritt för varje svensk undersåte. Vad angår Bohuslän avser förslaget, att det i 1928 års lag gjorda förbehållet för strandägaren ifråga om hummerfisket inom Vette, Tanums och Kville härader skulle upphävas. I utlåtande häröver den 31 januari 1938 har kollegiet icke framställt någon erinran mot förslaget ifråga om Malmöhus läns södra kust, men däremot icke ansett sådan utredning föreligga ifråga om hummerfisket i Bohuslän, som erfordrades för ett bedömande av de frågor förslaget avsåg att bringa till viss lösning, varför kollegiet avstyrkt förslaget i denna del.

Å frågan huruvida behov av förändrad lagstiftning i ämnet må föreligga för andra delar av rikets kuster ingår ej motionären.

Sambandet mellan fiskerätt och ägogräns i saltsjön. I detta sammanhang anser kollegiet sig vidare böra erinra om följande. I utlåtande den 27 maj 1927 över det inom justitiedepartementet utarbetade utkastet till lagändring beträffande fiskerätten på västkusten anförde kollegiet bland annat följande: Emellertid syntes man ha skäl ifrågasätta lämpligheten av en fiskerättslagstiftning i de delar, varom nu vore fråga, utan att samtidigt eller tidigare en lagstiftning föreläge, som lämnade ledning för bestämmande av strandfastigheternas vattenområden. Då en ägogränslagstiftning även av andra skäl torde vara av behovet särdeles påkallad, ansåge kollegiet sig böra hemställa, att regleringen av strandägares fiskerätt icke genomfördes utan att samtidigt frågan om en sådan lagstiftning företogs till avgörande. Med anledning av detta kollegiets uttalande anförde departementschefen i prop. 2/1927 följande: Med avseende å vad kammarkollegiet i det senast avgivna utlåtandet anført om sammanhanget mellan fiskerätts- och ägogränslagstiftning, ansluter jag mig väl till den uppfattning, vilken av hänsyn till ett sådant sammanhang finner varsamhet böra iakttagas vid ändringar i fiskerättslagen. Emellertid kan jag icke anse hinder föreligga att vidtaga en av erfarenhet och praktiskt behov väl grundad modifikation av en specialbestämmelse i denna lag, i all synnerhet som enligt min tanke icke härigenom införes någon principiell nyhet. Även om i en blivande lagstiftning angående ägogränser särskilda regler komma att uppställas beträffande strandägarens rätt till själva vattenområdet, följer därav icke, att denna rätt blir utan inskränkning bestämmande för hans rätt till fiske inom samma område. Att angiva den begränsning, vilken av historiska eller sociala skäl kan böra gälla i detta hänseende, lärer tillhöra fiskerättslagstiftningen. Oavsett vad i framtiden kan komma att stadgas om strandfastigheters ägovälde i havet, torde alltså i samma ordning som hittills kunna meddelas bestämmelser om rätten till utövande av visst slag av fiske eller, såsom i detta fall ifrågasättes, genom stadgande i fiskerättslagen kunna förklaras, att det med rörlig redskap bedrivna fisket skall vara fritt på viss del av den västra havskusten.

Vad departementschefen sålunda anført torde alltjämt äga sin giltighet. En allmän översyn av lagstiftningen om strandägarens fiskerätt torde för den skull förutsätta, att frågan om strandägarens äganderätt till vatten och grund i saltsjön först erhåller sin lösning. Till belysning av denna frågas nuvarande läge får kollegiet hänvisa till ett av kungl. lantmäteristyrelsen avgivet den 17 december 1936 dagtecknat utlåtande i ärende angående utredning om rätten till jakt och fiske i yttre skärgården.

De skattlagda fiskena. Vad motionären anført om de skattlagda fiskena synes huvudsakligen hänföra sig till förhållandena vid Skånes kuster; och får kollegiet om förhållandena därstädes anføra följande. I Danmark sträckte sig strandägarens rätt till angränsande vattenområde icke till havet

och dess fjordar, för så vitt icke för visst fall särskild grund därför kunde påvisas. Från strandäganderätten var även den s. k. forstranden undantagen. Vad forstranden omfattade är något ovisst, men synes däri hava ingått området åtminstone från normalt vattenstånd och ut till det djup, där fartyg kunna ankra. Privilegiilagstiftning ifråga om utnyttjande av kronans vattenrätt utanför strandfastigheten förekom emellertid i konungarnas handfästningar. I konung Fredrik III:s handfästning den 6 juli 1648 punkt 10 medgavs Danmarks rikets råd och adel att njuta fritt fiske utanför deras egen grund, liksom de haft av arilds tid och särskilt i konung Hans' tid, och skulle de särskilt hava rätt att hava ålgårdar utanför sin egen grund, med undantag för de fjordar, där kronan eller menig man hade skada därav, dock skulle de fiskegårdar få bliva vid makt, som varit av arilds tid.

De skattlagda fiskena utmed skånska kusten hava intet samband med den adelns fiskerätt, som kunde grundas på dessa eller andra privilegier. Med endast få undantag hava fiskena ifråga tillkommit efter skattläggningar under svensk tid. Fiskena upptogs därvid under kronotitel eftersom skattläggningarna omfattade fiskerätt, som icke tillhörde strandägaren. Vare sig dessa fisken alltjämt innehavas under ständig besittningsrätt såsom krono under enskild disposition eller genom skatteförsäljning övergått i enskild ägo, varvid statsverket i båda fallen får anses hava erhållit full valuta för fisket, torde de utgöra lika välfången egendom som annan fast egendom. Vid de modifikationerna av strandägarens fiskerätt, som enligt vad ovan anförts vidtagits under senare tid, har det heller aldrig varit fråga om att rubba den särskilda fiskerätt, som medföljer de skattlagda fiskena. Uttrycket i motionen att dessa fisken »utgöra en kvarleva från en tid, då man privilegierade vissa på statens bekostnad» synes därför missvisande.

Kollegiet vill emellertid icke bestrida, att dessa fisken i vissa fall erhållit ökad betydelse efter det ålfiske med bottengarn börjat idkas. Därigenom hava icke blott de gamla fiskena blivit mera givande, utan innehavet av ett skattlagt fiske kan å många platser hava inverkat på frågan om erhållandet av Konungens befallningshavandes eller Kungl. Maj:ts tillstånd till utsättande eller utsträckande av fast fiskredskap i vatten dit den enskilda fiskerätten icke sträcker sig. I den enskilda äganderättens natur ligger emellertid att avkastningen av förbättrade fångst- eller brukningsmetoder i första hand kommer den enskilde tillgodo, vilket utgör en sporre till framsteg och förbättringar, varav emellertid indirekt samhället i sin helhet drager fördel.

Motionären synes önska, att den enskilda ägande- eller besittningsrätten till skattlagda fiskena utbytes mot något slag av kommunalt-statligt koncessionssystem. Kollegiet vill icke bestrida att en sådan ordning vore möjlig. Rättsutvecklingen i Danmark har lett därtill, att platserna för utövande av fiske med bottengarn icke ligga under enskild äganderätt utan ockuperas, varefter besittningstagandet respekteras under viss tid. (Se härom: Utredning rörande fiskerättsförhållandena vid rikets kuster, sid. 44 o. ff. Stat. off. utr. 1925: 19: I.) En liknande sedvanemässig ordning torde kunna spåras här och var även i Sverige i fråga om fisken, som ej innehavas med ägande- eller besittningsrätt. I motionen har emellertid ej påvisats några omständigheter, som synas kunna föranleda ett övervägande av ett så allvarligt ingrepp i äganderätten som ett avskaffande av de skattlagda fiskena. Anmärkas må att enligt sakens natur en sådan förändring icke torde kunna ske utan ersättning efter grunder, varom stadgas i lagen om expropriation, varför kostnaderna för det allmänna skulle bliva betydande.

Rätten att nyttja strand för upptagning av redskap, uppförande av bodar m. m. I motionen har vidare berörts vissa svårig-

heter, som skulle förefinnas för innehavare av skattlagda fisken att i erforderlig utsträckning få nyttja angränsande strand för upptagning av redskap m. m. Härtill må anmärkas att, om för utövandet av det skattlagda fisket erfordrades att den angränsande stranden måste i någon omfattning begagnas, det måste antagas att rätten härtill följt med fisket. Emellertid synes det sannolikt att även härvidlag någon förskjutning inträtt genom övergången från ryssjor eller hommor till bottengarn, då sistnämnda redskap kräva tillgång till närliggande strand, vilket däremot icke alltid är fallet med de förstnämnda. Enligt 3 § lagen om rätt till fiske äger den, som efter samma paragraf har rätt att fiska vid annans strand, tillika rätt att nyttja stranden för landfäste och sådan tillfällig uppdragning av redskap och båt, som är av nöden för fiskets utövande, men skall svara för skada och intrång. Dessa bestämmelser äro emellertid ej direkt tillämpliga på de särskilt skattlagda fiskena, vilka behandlas i 12 § samma lag. Att härav draga den slutsatsen, att de skattlagda fiskena icke skulle hava samma möjlighet, synes knappast befogat, då mycket starkare skäl tala för en sådan rätt beträffande dessa fisken. Snarare synes visst fog finnas för ett antagande att bestämmelsen i 3 § är ett uttryck för en allmän rättsgrundsats, som även har sin giltighet för de skattlagda fiskenas del, ehuru svårigheter möta att beträffande dessa giva den uttryck i en rättsregel, bland annat därför att rätten i allmänhet torde vara begränsad till viss strand samt med fisket kunde följa vidsträcktare rätt till strandens begagnande än stadgandet i 3 § anger. Något behov av ändrad lagstiftning i ämnet har emellertid ej av motionären påvisats.

Enligt 21 § lagen om rätt till fiske är fiskeriidkare berättigad att å kronans stränder, skär och holmar, vilka icke höra till något hemman eller innehavas under särskilda villkor, i mån av tillgång utan avgift erhålla upplåtelse av mark för uppförande av boningshus, bodar och beredningshus, byggnad av fartyg samt förfärdigande av kärl och redskap. Dessa bestämmelser, vilka äga motsvarigheter i äldre lagstiftning, torde givit anledning till uppkomsten av åtskilliga fiskelägen särskilt efter norrlandskusten, men även utefter Skånes kust, där de s. k. strandmalarna ansågos vara av kronatur. Numera torde de hava förlorat rätt mycket av sin betydelse. De tidigare kronan tillhöriga områdena synas i stor utsträckning hava kommit i enskild ägo antingen genom skatteköp, vilket icke minst torde varit fallet med åtskilliga fiskelägen i Skåne, där de särskilda lägenheterna redovisats i jordeböckerna såsom kronogatehus och skatteförsålts, eller också genom intagning under enskild äganderätt vid skiften. Detta har underlättats genom att dylika områden, öar, holmar och skär icke på något sätt redovisats såsom kronan tillhöriga samt rättsvården beträffande dessa fastigheter icke varit så organiserad, att inträffade förändringar i förhållandena kunnat följas och kronans rätt kunnat med tillräcklig effekt tillvaratagas. Möjligheterna att begagna dylika kronan tillhöriga odisponerade områden för uppförande av fiskebodas eller dylikt torde därför åtminstone å vissa trakter numera vara rätt beskurna. Ifrågasätts kan emellertid, om icke behovet av dylika områden även minskats. Nutidens fiskare äro ej så beroende av väder och vind för sina färder till och från fiskeplatserna, men hava däremot starkt behov att för avsättningen av sin fångst snabbt komma till handelsplatser med goda kommunikationer. Avståndet mellan fiskeplatsen och vilostället kan därför utan olägenhet vara större nu än före de motordrivna fiskefartygens tillkomst. Den i närheten av fiskeplatsen belägna fiskeboden synes därför ofta ej vara så nödvändig, om möjlighet finnes att vid bosättningsorten taga redskapen i land för tillsyn. I motionen har ej framförts

några omständigheter, som tala mot det ovan anförda eller bestyrka att behov föreligger av en lagstiftning rörande rätt att tvångsvis taga mark i anspråk för uppförande av fiskebodan. Därest emellertid dylikt behov skulle anses föreligga, synes någon principiell betänklighet mot en sådan lagstiftning ej föreligga.

Såsom en sammanfattning av det anförda får kollegiet uttrycka den uppfattningen, att gällande fiskelagstiftning visserligen måste anses behäftad med vissa brister men att förutsättningarna för en utredning om en allmän översyn av densamma icke för närvarande kunna anses vara för handen. Däremot torde hinder icke möta för fortsatta partiella reformer såsom det av kollegiet tillstyrkta förslaget om ändrade fiskerättsbestämmelser för Skånes sydkust.

Lantbruksstyrelsens utlåtande har följande lydelse.

Motionärens utredningsförslag synes av hans motivering att döma först och främst avse dels en ändring av lagen om rätt till fiske, så att yrkesfiskare erhålla utvidgad rätt till fiske dels ock en modifikation i fråga om ägarätten till stranden till förmån för dem, som innehava skattlagt fiske eller eljest idka fiske. Dessutom beröras i motionen vissa andra spörsmål, var till lantbruksstyrelsen i det följande återkommer.

Efter ingående utredningar har riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag genom beslut 1928, 1930 och 1932 företagit ändringar i lagen om rätt till fisket i den riktningen, att strandägarens ensamrätt till fiske i större eller mindre grad inskränkes. Genom dessa lagändringar äsyftades att bringa lagstiftningen i överensstämmelse med å respektive orter rådande sedvänja. Till grund för lagändringarna låg kungl. kammarkollegiets den 27 augusti 1924 avgivna utredning rörande fiskerättsförhållandena vid rikets kuster. I de fall, där strandägare genom den nya lagstiftningen lidit intrång i sin förut utövade ensamrätt till fiske, skulle han av statsmedel erhålla ersättning för mistad fiskerätt. Genom särskilda lagar (184/1928, 198/1930 och 240/1932) hava meddelats föreskrifter om sådan ersättning.

Den nyssberörda lagändringen av år 1928 avsåg rätten till fiske i saltsjön inom Göteborgs och Bohus samt Hallands län, 1930 års ändring rätten till fiske vid Skånes västkust och 1932 års ändring rätten till fiske efter strömming vid östersjökusten från och med Uppsala till och med Blekinge län samt vid Gotlands län.

Frågan om rätten till fiske vid Skånes södra och östra kust har icke varit föremål för någon reglering från statsmakternas sida sedan den nu gällande fiskerättslagens tillkomst 1896.

Vid kusterna av norrlandsläna råda enligt lagen om rätt till fiske vissa inskränkningar uti strandägarens ensamrätt till strömmingsfiske med rörligt redskap. Uti sin förutnämnda utredning föreslog kammarkollegiet ytterligare viss inskränkning i strandägarens rätt till sagda fiske.

Vad till en början angår rätten till fiske vid Skånes östra och södra kust må erinras därom, att Malmöhus läns havsfiskeförening på sin tid hemställde om utredning i syfte att fisket med rörlig redskap inom strandägarområdet vid Skånes södra och östra kust måtte bli fritt. Uti sitt häröver till Kungl. Maj:t den 29 februari 1936 avgivna utlåtande hemställde lantbruksstyrelsen på angivna skäl, att Kungl. Maj:t ville till utredning upptaga ifrågavarande spörsmål.

Vidare har 1935 års fiskeriutredning uti sitt den 21 oktober 1937 avgivna betänkande rörande fiskerinäringens avsättningsförhållanden m. m. föreslagit sådan ändring av lagen om rätt till fiske, att mellan nuvarande femte och

sjätte stycket i 3 § i sagda lag skulle inskjutas ett stycke så lydande: »Vid Malmöhus läns södra kust må varje svensk undersåte utöva fiske, med undantag av fiske med fast redskap efter ål, eller agntäkt vid annans strand, ändå att fall ej föreligger, som i tredje stycket sägs.» Detta förslag torde beträffande Malmöhus läns sydkust i det väsentliga motsvara, vad Malmöhus läns havsfiskeförening i ovannämnda framställning begärt, men å andra sidan föreslår utredningen icke någon ändring beträffande Skånes ostkust. Uti sitt över utredningens sagda betänkande den 27 januari 1938 avgivna utlåtande hänvisade lantbruksstyrelsen till sitt ovannämnda den 29 februari 1936 avgivna utlåtande.

Frågan om utredning rörande ändring av fiskerättslagen beträffande Skånes södra och östra kust i motionärens syfte har alltså redan bragts inför Kungl. Maj:t. För den händelse motionen skulle avse ändringar även beträffande landets västra kust samt ostkusten från och med Blekinge till och med Uppsala län, så finner lantbruksstyrelsen det knappast vara lämpligt att nu sätta i gång utredning härom, då statsmakterna, såsom ovan angivits, nyligen efter långvariga och besvärliga utredningar för sagda kuststräckor beslutat lagändringar rörande fiskerätten. Beträffande norrlandslänen har genom kammarkollegiets ovannämnda förslag frågan om ändring av rätten till strömmingsfisket bringats inför Kungl. Maj:ts prövning.

Beträffande ändring av lagstiftningen rörande rätten till själva stranden för fiskets utövande må erinras därom, att enligt 3 § i lagen om rätt till fiske de, som enligt bestämmelserna i denna paragraf idka fiske vid annans strand, äga att nyttja stranden för landfäste och för sådan tillfällig uppdragning av redskap och båt, som för fiskets utövande är av nöden, med skyldighet dock att svara för skada och intrång.

Såsom i motionen omnämnes, har tvist förekommit mellan innehavare av skattlagt ålfiske och strandägare om tillstånd för den förre att begagna stranden för utnyttjande av fisket.

Den 31 december 1937 avgav lantbruksstyrelsen sålunda yttrande till chefen för kungl. jordbruksdepartementet över en framställning av Edvin Björkman i Malmö om utredning rörande de skattlagda fiskena samt om lagstiftningsåtgärder till skydd för innehavare av dylika fisken och framhöll däri, bland annat, att ställningen för innehavare av skattlagt fiske kunde bli ohållbar, om han icke på rimliga villkor kunde få begagna ett för fiskets utnyttjande nödvändigt strandområde. Lantbruksstyrelsen hemställde, att departementschefen ville till övervägande upptaga frågan om utredning rörande nämnda spörsmål.

I visst avseende ligger således frågan om fiskares rätt att utnyttja stranden för fiskets bedrivande redan under Kungl. Maj:ts prövning.

Beträffande fiskares sätt att begagna stranden sträcker sig emellertid motionens önskemål längre. Det framhålles i motionen, att många yrkesfiskare icke hava så stor plats vid stranden, som behövs för den lilla fiskeboden, och att fiskarena bli avstängda från stranden genom utarrendering av fisket till enskilda personer. Om ägare av skattlagda fisken även äga den angränsande stranden, kunna enligt motionen både fiskeutövare, allmänhet och samhällen hindras att komma till stranden.

I detta sammanhang vill lantbruksstyrelsen erinra därom, att 1912 års riksdag (skrivelse nr 120) hemställt, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning rörande den norrländska fiskarebefolkningens bostadsförhållanden. Av ärendets behandling i riksdagen framgick, att utredningen i främsta rummet skulle avse fiskarens möjligheter att skaffa sig platser för uppförande av bostäder och fiskebodar samt för torkningsplatser, uppdragning av båtar m. m. På grund av särskilda remisser har lantbruksstyrelsen den

27 februari 1929 och den 28 februari 1935 avgivit utlåtande uti detta ärende. Uti det förstnämnda utlåtandet påpekar lantbruksstyrelsen, att svårigheter ej sällan uppstode för fiskarna i södra delarna av landet att erhålla mark för uppsättande av sjöbodar och torkningsställningar för redskap. Lantbruksstyrelsen hemställde i båda utlåtandena, att utredning måtte verkställas i syfte att bereda fiskarebefolkningen mera tryggade förhållanden beträffande dels bostäder m. m. i norrlandslänen, dels ock tomtmark för sjöbodar m. m.

Härigenom torde en viktig del av vad motionen synes åsyfta ävenledes hava bragts under Kungl. Maj:ts omprövning.

Beträffande de skattlagda fiskena yttras i motionen, som nämnt, att de under viss förutsättning kunde hindra både fiskeutövare, allmänhet och samhällen att komma till stranden, samt att de skulle i betydande omfattning lägga hinder i vägen för både fiske och strandrätt. Motionären ger icke någon anvisning om, huru bör förfaras med de skattlagda fiskena, men det synes föresväva honom att staten skulle kunna göra anspråk på äganderätten till dem.

Härtill torde böra erinras därom, att de skattlagda fiskena äro särskilda fastigheter, som deras nuvarande ägare erhållit genom arv eller — och det i många fall — genom köp förvärvat. Dessas äganderätt torde därför i de allra flesta fall vara oomtvistlig. Staten torde således endast genom inlösen kunna förvärva äganderätt till dem. Skattlagda fisken finnas i mycket stort antal och deras inlösensumma skulle säkerligen uppgå till ett betydande belopp. Om staten inlöste dem uppstode vidare frågan, huru staten skulle använda dessa fisken. Skulle de nedläggas eller skulle staten bruka dem, exempelvis genom utarrendering. I sistnämnda fallet skulle de i motionen påstådda olägenheterna av sagda fisken knappast bliva undanröjda.

Enligt lantbruksstyrelsens mening synas de av motionären nämnda olägenheterna vara överdrivna, och styrelsen kan icke finna, att det ur fiskets synpunkt skulle finnas tillräckliga skäl för statens övertagande av de skattlagda fiskena.

Det synes icke fullt klart, vad motionären avser med att kommunerna jämte staten skulle utöva bestämmanderätten till stranden och fördela nyttjanderätten på det sätt, som bäst gagnade landet och folkets intressen.

Det torde emellertid vara tydligt, att förutsättningar för ett dylikt förfarande icke skulle kunna åvägabringas utan ett ganska kraftigt ingripande uti nu bestående rättsförhållanden. Såvitt lantbruksstyrelsen kunnat finna, hava tillräckliga skäl för en dylik åtgärd icke påvisats.

Svenska ostkustfiskarnas centralförbund har yttrat följande.

Motionen har för avgivande av yttrande varit remitterad till samtliga centralförbundet underlydande läns- och provinsförbunds styrelser ävensom behandlats av centralförbundet vid dess årsmöte i Stockholm den 19 och 20 mars innevarande år.

I samband härmed torde böra nämnas, att centralförbundet på grund av gjord framställning haft under behandling fråga om en allmän revision av gällande lag om rätt till fiske samt kungl. fiskeristadgan. Med anledning av den utredning, som centralförbundets styrelse på grund härav verkställt i föreliggande fråga, beslöt årsmötet att i samband härmed även behandla herr Joh. Nilssons motion. Av läns- och provinsförbundens styrelser avgivna yttranden framgår följande.

Norrhottens läns kustfiskareförbund har med 4 röster mot 3 beslutat tillstyrka en utredning i motionens syfte.

Västerbottens läns kustfiskareförbund, Ångermanlands kustfiskareförbund,

Medelpads kustfiskareförbund samt Uppsala läns kustfiskareförbund tillstyrka likaledes den begärda utredningen.

Östergötlands kustfiskareförbund framhåller, att en lagstiftning i av motionären angiven riktning ej torde vara erforderlig för Östergötlands vidkommande. I detta yttrande har även Södermanlands skärgårdsfiskareförbund instämt.

Gotlands fiskareförbund tillstyrker en utredning, men vill samtidigt uttryckligen säga ifrån, att förbundet icke gillar principen, att kommunerna skola få någon bestämmanderätt ifråga om fiske- och strandrätt. Skulle grunderna för fiskerätten komma att ändras, bör fiskerätten i så fall helt överflyttas på staten och statens organ.

Stockholms läns fiskareförening. Av föreningens femton lokalavdelningar ha tio tillstyrkt en utredning, men framhålles samtidigt, att jordägarens fjällfiske måste skyddas. Strömmingsfisket borde däremot vara fritt för yrkesfiskaren.

De fem lokalavdelningar, som på det bestämdaste avstyrka en utredning, ha hemställt, att deras skäl för att en utredning icke böra komma till stånd måtte anföras i yttrandet till jordbruksutskottet. De angivna skälen äro i huvudsak följande.

Nuvarande 180-metersgränsen bör bibehållas. De skäl, som möjligen kunna tala för en ändring i Skåne, föreligga icke i Stockholms län. Strömmingsfisket är för närvarande fritt och strandrätt för sjöbodar är också ordnad. Fiskerätten är redan så hårt beskattad av från utom kommunen boende fiskare, att en ytterligare lättnad härutinnan skulle bliva ödesdiger för fiskarena inom länet. Öarnas befolkning kan endast tänkas existera genom att tillsammans med övriga binärningar bedriva fiske eller tvärtom. Jorden är nämligen uppdelad i små lotter, som ej lämna ägaren tillräckligt levebröd, varför fiske måste bedrivas som biinkomst. Det bör icke vidtagas åtgärder, som uppmuntra till, att fiskarena i större utsträckning än som nu sker övergå till yrkesfiske. Kunde det däremot ordnas så, att gränserna för strömmingsfiskets bedrivande sammanföle med kommunernas och intilliggande kommuners gränser, vore en utredning måhända befogad, men skulle utredningen då taga sikte på, att bofasta skärgårdsbefolkningen kunde hållas kvar i yttre skärgården. »Vi vilja i fortsättningen som hittills fritt förfoga över vår fiske- och strandrätt inom ramen av de lagar, som redan finnas, utan inblandning av vare sig stat eller kommun», framhåller till sist en lokalavdelning.

En revision av gällande fiskeristadga i syfte att bl. a. få klarlagt vad som förstås med uttrycken »inre» och »yttre» skärgård, framhåller Stockholms läns fiskareförening som en nödvändig åtgärd ävensom, att fiskarena erhålla bättre skydd i sin yrkesutövning bl. a. på så sätt, att tvistigheter, som uppkomma vid översegling av fiskredskap, som är utlagd, måtte behandlas som åklagaremål i stället för som nu som skadeståndsmål.

Under hänvisning till att Svenska ostkustfiskarnas centralförbund i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställt att gällande lag om rät. till fiske och fiskeristadga måtte bliva föremål för en allmän översyn i syfte att få klarlagt bl. a. sådana frågor, som vad förstås med »inre» och »yttre» skärgård, får centralförbundet såsom svar å jordbruksutskottets rer. ss anför, att därest en sådan allmän översyn kommer till stånd torde jämväl de i herr Nilssons motion berörda frågorna kunna komma under beaktande.

Centralförbundet tillåter sig även anför, att under den överläggning, som fördes i ärendet rörande denna fråga, framhölls såsom betydelsefullt, att vid eventuella ändringar i gällande lag om rätt till fiske måste man gå fram med största försiktighet för att icke onödigtvis skada många fiskares

intressen. Beträffande en revision av fiskeristadgan, särskilt dess 7 §, ansågs kravet på en revision väl motiverat.

Svenska västkustfiskarnas centralförbund har i ärendet anfört följande.

Vad jordägarens ensamrätt till fiske inom ett område på 180 meter ut i vattnet beträffar, räknat från 2 meters djup, synes oss denna lagbestämmelse vara föråldrad och lagen bör ändras i överensstämmelse med nutidens krav.

Att yrkesfiskaren skall vara utestängd från fiske på stora områden utefter kusten genom en föråldrad och numera oberättigad lagbestämmelse, kan ej vara till annat gagn, än att göra yrkesfiskarens ekonomiska ställning ännu sämre än vad den egentligen är. Därtill kommer den omständigheten, att dessa fiskare, som i stort sett bedriva strand- och inomskärsfiske, äro i huvudsak gamla fiskare, vilka slutat det egentliga större fisket, ävensom fiskare, som på grund av sjukdom icke kunna deltaga i annat fiske, och sålunda äro hänvisade till hemmafiske. Detta speciellt vad västkusten beträffar.

Fiskarekåren, som enligt myndigheternas påståenden på grund av handelspolitiska skäl icke kan få det skydd för sin näring som den så väl behöver genom importreglering, vilket så gott som alla andra yrken och näringar fått, bör nu mera än någonsin få utöva sin näring fritt och obehindrat intill stranden runt hela Sveriges kuster.

Det synes oss vara en skriande orättvisa mot våra yrkesfiskare, att jordägaren skall ha bestämmanderätten över såväl land som vatten.

Genom att lagen ändras därhän, att fiskerätten blir fri för alla, har ju ej därmed rätten fråntagits jordägaren att även idka fiske om han vid sidan av sitt jordbruk finner detta vara lönande. Det enda rätta ifråga om fiskerätt vore väl att vattenområdet såväl intill stranden som längre ut till havs vore förbehållet yrkesfiskarna, jorden disponeras av den jordägande befolkningen, dock med en viss rätt för yrkesfiskaren att få begagna en viss del av strandområdet, som är oundgängligen nödvändigt för hans yrkesutövning dels som tilläggsplatser, dels för torkning och landning av fiskredskap samt för sjöbodrar. Denna rätt till strandområde bör stat och kommun kunna bestämma.

Med anledning härav får centralförbundet på det kraftigaste understryka nödvändigheten av en skyndsamt utredning i enlighet med motionären samt för övrigt yrka bifall till motionen.

Malmöhus läns havsfiskeförening har inkommit med följande yttrande.

Havsfiskeföreningen yttrade över 1935 års fiskeriutrednings »Betänkande rörande fiskerinäringens avsättningsförhållanden m. m.» och beträffande »fiskerätten vid Malmöhus läns södra kust» sålunda:

»Förslaget om fritt fiske, med undantag för ålfiske med fast redskap, vid sydkusten av länet, bör snarast upptagas till behandling och avgörande. Vid upprepade tillfällen har detta framförts som ett synnerligen viktigt fiskarens önskemål, vilket numera aktualiserats av anledning, som fiskeriutredningen påpekar, nämligen att en och annan jordägare börjat göra försök att, i samband med utarrendering av fisket med ålbottengarn, hävda sin ensamrätt till allt fiske, trots att räknat fiske än ålfiske med fast redskap ansetts fritt.

Det bör därför i lag stadgas att vid Malmöhus läns södra kust har varje svensk medborgare rätt att utöva fiske, med undantag av fiske med fast redskap efter ål.»

Havsfiskeföreningen vill nu uttala att den finner det synnerligen önskvärt att ett lagstadgande av detta slag snarast kommer till stånd.

I fråga om strandrätten finner havsfiskeföreningen, att det, med hänsyn till fiskerättsinnehavarens behov av strandplats för ett effektivt utnyttjande av fisket, är påkallat, att det gives möjlighet för den som begagnar fisket att å stranden placera sina redskap och därå uppföra fiskebod. Huruvida denna sak lämpligast bör ordnas på så sätt, att staten eller respektive kommuner finge dispositionsrätten till strandområdena, därom anser sig havsfiskeföreningen icke för närvarande böra uttala någon bestämd mening. Huvudsaken är dock, att fisket icke hindras genom att fiskaren förbjudes nyttja för yrkesutövningen behöfligt strandområde.

Malmöhus läns ålfiskares andelsförening har yttrat följande.

Det är ett livsintresse för oss fiskare, vilka bygga och bo utmed kusten inom Malmöhus län, att skyndsamt få dessa frågor, vilka utgöra motionens syfte, sakligt utredda.

De rent olidliga och oklara förhållanden, vilka äro rådande evad det gäller Skånes kustfiske, hämmar fullkomligt denna närings sunda utveckling och är en bidragande orsak till den ekonomiska missär, som är tillfinnandes bland fiskerinäringsens utövare. Vi hålla före att fisket utmed våra kuster skall vara en fiskarnas tillhörighet under viss kommunal och statlig kontroll. Vidare hålla vi före att den kuststräcka, vilken under tiden då Skåne var en dansk besittning gick under benämningen forstranden (förstranden), att denna strandremsa skall fritt få användas av fiskarna för att där torka sina nät, draga upp sina båtar samt uppföra sina fiskebodar, av lantmannen att där taga sin tång och grus samt för allmänheten att därifrån utöva sitt badliv.

Slutligen har *Stockholms läns fiskevattenägareförening* avgivit följande yttrande i ärendet.

Stockholms läns fiskevattenägareförening, som utgör en sammanslutning av ägare och arrendatorer av fiskevatten inom Stockholms län, har vid hållet möte beslutat att i anledning av denna motion avlåta skrivelse i ärendet till jordbruksutskottet.

Herr Nilsson har — med åberopande av viss urgammal hävd i Skåne, t. o. m. härrörande från den danska tiden — begärt, att kommunerna och vissa fiskare skulle få fritt tillträde till strandrätt.

Först och främst bör framhållas, att Skåne är ett typiskt jordbruks- och slättland, t. o. m. ansett såsom det bördigaste i hela Sverige. Under inga omständigheter kunna dess natur- och levnadsförhållanden jämföras med t. ex. det bergiga och kala Bohuslän eller med de bergknallar, som utgöra den visserligen ur turistsynpunkt mångomsjungna »leende och natursköna» skärgården i Stockholmstrakten bl. a.

Vattnet och strandrätten utgöra för skärgårdsbon detsamma som åkerfälten för lantbon, enkannerligen för skåningen.

Ur vattnet hämtar skärgårdsbon icke blott sin föda utan också medel till att betala sådana produkter, som han måste köpa på annat håll, för att icke tala om skatter och statsbidrag till alla möjliga ändamål.

Herr Nilsson anser, att strandrätt skall frigivas åt vissa fiskare utan vidare.

Om någon vill öppna en affär eller en butik, och icke äger ett hus, så måste han hyra lokal efter sina ekonomiska förhållanden.

Herr Nilsson ifrågasätter icke ens någon ersättning åt strandägaren.

Strandägaren har liksom varje annan ägare i laga form *förvärvat* sin äganderätt, antingen genom arv eller genom köp eller möjligen genom arrende.

Skulle äganderätten fråntagas strandägaren kommer i många fall den nuvarande ägaren att bli utan inkomst och utan försörjningsmöjlighet för sig, för sin familj och för sina efterkommande samt faller stat och kommun till last.

Stockholms läns fiskevattenägareförening får därför på det bestämdaste inlägga sin protest mot det av herr Nilsson väckta förslaget.

Vidare torde här antecknas, att *lantmäteristyrelsen* i framställning till Kungl. Maj:t den 14 februari 1938 ingående belyst frågan om sambandet mellan ägogränslagstiftningen och fiskerilagstiftningen samt framhållit *dels* angelägenheten av att vid den åt lagberedningen uppdragna revisionen av jordabalken de nuvarande föråldrade och bristfälliga bestämmelserna om ägogränser i vatten bliva ersatta av klarare och utförligare stadganden *dels* ock att före eller samtidigt med ifrågasatt fiskerättslagstiftning det i vissa avseenden oklara spörsmålet om strandäganderättens omfattning i havet och de stora insjöarna på ett eller annat sätt bör klarläggas genom ny lagstiftning.

De i förevarande motion påtalade olägenheterna för allmänheten, enkanerligen fiskarbefolkningen, som anses förevara vid Skånes sydkust, främst på grund av nuvarande rättsförhållanden i avseende å nyttjande av strand och utövande av skattlagt fiske, vitsordas i viss utsträckning av de över motionen avgivna yttrandena. Utskottet får erinra om att fiskelagstiftningen under de senare åren vid olika tillfällen varit föremål för åtskilliga betydelsefulla ändringar. På detta invecklade rättsområde föreligga därjämte vissa icke slutbehandlade utredningar och framställningar om ytterligare lagändringar, avseende även den skånska kusten. Liksom kammarkollegiet finner utskottet det önskvärt, att fortsatta reformer på området genomföras utan det dröjsmål, som torde vara ofrånkomligt vid en allmän översyn av fiskelagstiftningen. Utskottet förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t, med beaktande av de i motionen framförda synpunkterna, ägnar hithörande spörsmål nödig uppmärksamhet och vidtager de åtgärder, som kunna befinnas påkallade och görliga utan tidsutdräkt, nu särskilt vidkommande den skånska sydkustens fiskerättsförhållanden. Med hänsyn härtill finner utskottet icke anledning att tillstyrka skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om den i motionen begärda utredningen.

Utskottet.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att motionen I: 114 må anses besvarad med vad utskottet anført.

Stockholm den 3 maj 1938.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 77.